

5.4. Průmysl

Do odvětví průmyslu jsou zahrnovány podnikatelské subjekty s převažující průmyslovou činností, tj. které jsou zařazeny podle odvětvové klasifikace ekonomické činnosti do oddílů 10 – 41.

Tab. 5.4.1 Tržby z průmyslové činnosti podle odvětví v průmyslu¹⁾

	2000	2001	2002	2003	2004	Změna v %	
						2004/ 2000	průměrná roční
Průmysl celkem	66 711	72 477	67 749	72 874	83 583	25,3	5,8
v tom:							
těžba nerostných surovin	732	713	733	854	919	25,7	5,9
z toho:							
těžba energetických surovin	253	261	304	398	421	66,1	13,5
těžba ostatních nerostných surovin	478	453	430	456	499	4,2	1,0
zpracovatelský průmysl	62 457	67 713	62 616	67 589	78 056	25,0	5,7
z toho:							
výroba potravinářských výrobků a nápojů, tabákových výrobků	6 630	7 058	6 548	7 213	8 190	23,5	5,4
výroba textilií, textilních a oděvních výrobků	11 054	11 232	10 524	9 727	9 733	-12,0	-3,1
výroba usní a výrobků z usní	681	776	206	164	143	-79,0	-32,3
zpracování dřeva, výroba dřevěných výrobků	340	271	254	466	331	-2,7	-0,7
výroba vlákniny, papíru a výrobků z papíru	2 613	2 446	2 454	2 632	2 776	6,2	1,5
výroba koksu, jaderných paliv, rafinerské zpracování ropy	-	-	-	-	-	x	x
výroba chemických látek, přípravků, léčiv a chemických vláken	542	530	565	436	472	-12,9	-3,4
výroba pryžových a plastických výrobků	3 736	4 197	4 286	5 052	5 976	59,9	12,5
výroba ostat. nekovových minerál. výrobků	1 908	2 022	2 905	3 327	3 648	91,2	17,6
výroba základ. kovů, hut. a kovodělných výrobků	7 934	8 682	7 964	9 007	12 359	55,8	11,7
výroba a opravy strojů a zařízení jinde neuved.	6 465	6 845	5 807	5 271	6 809	5,3	1,3
výroba elektrických a optic. přístrojů a zařízení	9 628	10 541	8 839	9 590	12 050	25,2	5,8
výroba dopravních prostředků a zařízení	9 328	11 545	10 791	11 363	12 353	32,4	7,3
zpracovatelský průmysl jinde neuvedený	1 597	1 568	1 473	3 341	3 216	101,4	19,1
výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody	3 523	4 051	4 399	4 432	4 607	30,8	6,9

¹⁾ podniky se 100 a více zaměstnanci se sídlem v kraji

Údaje jsou zjišťovány podnikovou metodou, tzn. za podniky se sídlem na příslušném území (kraje) včetně jejich závodů a provozoven v jiných krajích. Údaje nejsou dále členěny do okresů. V kategorii subjektů se 100 a více zaměstnanci jsou zjišťovány údaje o všech podnicích, v menších subjektech je zjišťování výběrové.

Jak již bylo konstatováno, Královéhradecký kraj má charakter zemědělsko-průmyslový, průmysl tedy nepředstavuje tak silný ekonomický potenciál jako v převážně průmyslových krajích. Zaměstnanci průmyslových podniků v kraji tvořili v roce 2004 pouze 6 % z počtu zaměstnanců v průmyslu v celé České republice. Na tržbách z průmyslové činnosti se náš kraj podílel ještě méně, a sice 4,3 % (v roce 2000 činil podíl 5,0 %).

Počet podniků registrovaných na území kraje s průmyslovou převažující činností (se 100 a více zaměstnanci) v posledních pěti letech mírně, ale trvale stoupal. Z počtu 154 průmyslových podniků v roce 2000 se jejich počet v roce 2004 zvýšil na 165. V rámci zpracovatelského průmyslu, který zahrnuje téměř 95 % všech průmyslových podniků v kraji, bylo v roce 2004 registrováno po 23 podnicích v těchto odvětvích: výroba potravinářských výrobků a nápojů, tabákových výrobků, výroba textilií a oděvních výrobků, výroba základních kovů, hutních a kovodělných výrobků, a výroba a opravy strojů a zařízení jinde neuvedených. V ostatních odvětvích byl počet subjektů výrazně nižší. Od roku 2000 se o 3 podniky snížil počet textilních

a oděvních podniků, o 1 subjekt pak počet podniků zabývajících se výrobou a opravou strojů. Počet subjektů v ostatních odvětvích se neměnil nebo mírně stoupl. V současné době patří mezi největší průmyslové podniky v kraji (z hlediska kategorie počtu zaměstnanců) RUBENA a.s. Hradec Králové, vyrábějící pryžové výrobky, dále JUTA a.s. Dvůr Králové nad Labem, podnik s velkou tradicí na výrobu textilních materiálů impregnovaných, potažených nebo laminovaných plasty a další, o něco menší firmy, jako například ČEZ Měření, s.r.o. Hradec Králové, VEBA, textilní závody a.s. Broumov, Tyco Electronics EC Trutnov s.r.o., bavlnářský podnik TIBA, a.s. Dvůr Králové nad Labem a Continental Teves Czech Republic, s.r.o. Jičín, vyrábějící díly a příslušenství pro motorová vozidla (kromě motocyklů) a jejich motory.

Tab. 5.4.2 Průměrný evidenční počet zaměstnanců a průměrná hrubá měsíční mzda podle odvětví v průmyslu^{*)}

	Průměrný evidenční počet zaměstnanců (fyz. osoby)			Průměrná hrubá měsíční mzda (Kč)		
	2000	2004	index 2004/2000	2000	2004	index 2004/2000
Průmysl celkem	54 734	52 670	96,2	12 763	16 179	126,8
v tom:						
těžba nerostných surovin	379	286	75,5	15 088	21 966	145,6
z toho:						
těžba energetických surovin	160	182	113,8	14 842	20 919	140,9
těžba ostatních nerostných surovin	219	104	47,5	15 268	23 803	155,9
zpracovatelský průmysl	50 060	48 571	97,0	12 427	15 737	126,6
z toho:						
výroba potravinářských výrobků a nápojů, tabákových výrobků	3 993	4 450	111,4	10 917	13 955	127,8
výroba textilií, textilních a oděvních výrobků	14 205	9 736	68,5	10 304	13 128	127,4
výroba usní a výrobků z usní	679	204	30,0	9 459	12 028	127,2
zpracování dřeva, výroba dřevěných výrobků	358	311	86,9	11 116	14 108	126,9
výroba vlákniny, papíru a výrobků z papíru	1 038	1 286	123,9	12 435	14 762	118,7
výroba koksu, jaderných paliv, rafinérské zpracování ropy	-	-	-	-	-	-
výroba chemických látek, přípravků, léčiv a chemických vláken	615	503	81,8	12 765	15 235	119,3
výroba pryžových a plastických výrobků	3 684	4 641	126,0	13 061	15 383	117,8
výroba ostat. nekovových minerál. výrobků	1 418	1 827	128,8	16 207	20 751	128,0
výroba základ. kovů, hut. a kovodělných výrobků	5 532	6 398	115,7	13 055	17 564	134,5
výroba a opravy strojů a zařízení jinde neuved.	7 023	5 292	75,4	13 378	17 644	131,9
výroba elektrických a optic. přístrojů a zařízení	6 673	8 147	122,1	14 854	16 305	109,8
výroba dopravních prostředků a zařízení	2 497	2 186	87,5	14 719	20 388	138,5
zpracovatelský průmysl jinde neuvedený	2 344	3 589	153,1	11 861	13 505	113,9
výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody	4 296	3 813	88,8	16 469	21 379	129,8

^{*)} podniky se 100 a více zaměstnanci se sídlem v kraji

Tržby z průmyslové činnosti dosáhly v roce 2004 hodnoty 83 583 mil. Kč, od roku 2000 se zvýšily o čtvrtinu. Průměrný meziroční nárůst činil 5,8 %. Tržby z průmyslové činnosti ve zpracovatelském průmyslu činily v posledním sledovaném roce 78 056 mil. Kč a navýšení oproti roku 2000 bylo stejné, rovněž o jednu čtvrtinu. V rámci zpracovatelského průmyslu vzrostly tržby z průmyslové činnosti za posledních 5 let nejvíce ve zpracovatelském průmyslu jinde neuvedeném a výrobě ostatních nekovových minerálních výrobků (přibližně dvojnásobně). Objemově však nejsou tržby v těchto dvou odvětvích příliš významné. Naopak největší pokles tržeb nastal v kožedělném průmyslu, který však objemově patří také k nejmenším. Tržby z průmyslové činnosti na jednoho zaměstnance v roce 2004 činily 1 587 tis. Kč, v roce 2000 to bylo 1 219 tis. Kč.

Počet zaměstnanců (průměrný evidenční počet zaměstnanců) se mezi rokem 2000 a 2004 snížil o 2 064 osob (tj. o 3,8 %) na 52 670 osob v roce 2004. V souvislosti s vyšším počtem průmyslových podniků je zřejmé, že nově vznikající podniky byly co do počtu zaměstnanců menší, zaměstnávaly méně osob a staré podniky stav zaměstnanců redukovaly (pokud nezanikl celý subjekt). Pokud jde o jednotlivá odvětví průmyslu, největší nárůst počtu zaměstnanců ve sledovaných letech nastal ve zpracovatelském průmyslu jinde neuvedeném a ve výrobě ostatních nekovových minerálních výrobků. Nárůst počtu zaměstnanců se projevil vyššími tržbami – viz výše. Přibližně čtvrtinový nárůst zaměstnanců vykázaly také firmy zabývající se

výrobou pryžových a plastických výrobků, papírenské podniky a výrobci elektrických a optických přístrojů a zařízení. Na druhé straně k největší redukci zaměstnanců došlo v kožedělném průmyslu, kde je opět zřejmá souvislost s poklesem tržeb.

Průměrná hrubá měsíční mzda zaměstnanců v průmyslu v roce 2004 činila 16 179 Kč. Byla sice o 3 416 Kč vyšší než v roce 2000, ale mezi ostatními kraji patřila mezi třetí nejnižší. Tato skutečnost odpovídá jednak postavení průmyslu v kraji obecně a jednak struktuře průmyslových odvětví v kraji. Projevilo se zde vysoké zastoupení zpracovatelského průmyslu a v rámci něho značný podíl textilního a oděvního průmyslu, ve kterých byly vypláceny mzdy hluboko pod průměrem kraje. Průměrná mzda v tomto odvětví (13 128 Kč) v roce 2004 byla o 3 051 Kč nižší než průměr za průmysl celkem. Tradičně nízké mzdy v textilním a oděvním průmyslu byly v minulosti a jsou i v současnosti ovlivňovány vysokým podílem žen pracujících v tomto odvětví a nedostatkem jiných pracovních příležitostí, protože textilní továrny se nacházejí povětšinou v podhorských oblastech, kde je pracovní nabídka velice omezená. V rámci zpracovatelského průmyslu vypláceli nejvyšší mzdy výrobci ostatních nekovových minerálních výrobků (20 751 Kč v roce 2004), v rámci průmyslu celkem pak těžba ostatních nerostných surovin pobírali průměrně 23 803 Kč a v tomto odvětví také mzdy od roku 2000 stouply nejvíce (o 55,9 %).

Spotřeba všech druhů paliv a energie byla v našem kraji v rámci České republiky třetí nebo čtvrtá nejnižší s výjimkou benzínu a petroleje, jejichž spotřeba byla v roce 2004 pátá nejnižší. Tomuto trendu se vymyká spotřeba koksu, která v roce 2004 zařadila kraj na čtvrtou nejvyšší pozici za Moravskoslezský kraj, Hl. m. Prahu a Středočeský kraj.